

ენისა და ლიტერატურის განყოფილება

ენისა და ლიტერატურის განყოფილებაში გაერთიანებული იყო 14 წევრი, მათ შორის 5 აკადემიკოსი და 9 წევრ-კორესპონდენტი.

2007 წელს განყოფილების წევრებმა გამოაქვეყნეს 4 მონოგრაფია და წიგნი, 1 სახელმძღვანელო და 16 სამეცნიერო სტატია.

ა) მონოგრაფიები, წიგნები

აკად.წევრ-კორ. ზ.ალექსიძე

„მოქცევაჲ ქართლისაჲ“ სინას მთაზე ახლად აღმოჩენილი ხელნაწერების მიხედვით (საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, თბილისი, 60 გვ.)

გამოქვეყნებულია სინას მთაზე აღმოჩენილი „მოქცევაჲ ქართლისაჲ“-ს ორი ახალი რედაქცია.

აკად.წევრ-კორ. რ.გორდეზიანი

„მედღეტერანულ-ქართველური მიმართებები: ტომი I – „საწყისები“ (205 გვ.), ტომი II – „წინაბერძნული“ (458 გვ.), ტომი III – „ეტრუსკული. დასკვნითი კომენტარები“ (497 გვ.).

სამტომეულში გამოკვლეული და სისტემატიზებულია ქართველურ-შუმერული, ქართველურ-წინაბერძნული (მათ შორის მინოსური, ეტეოკრეტული, ლემნოსური), ქართველურ-ეტრუსკული, ქართველურ-აღმოსავლეთ-მედიტერანული, ქართველურ-დასავლეთ-მედიტერანული უძველესი ენობრივი ურთიერთობების საკითხები, მოცემულია მათი ინტერპრეტაციის ცდა უახლესი სამეცნიერო მონაცემების გათვალისწინებით.

აკად.წევრ-კორ. გ.შარაძე

„სიკვდილი და დასაფლავება აკაკი წერეთლისა“, IV ტომი (თბილისი, 407 გვ.).

აკად.წევრ-კორ. ე.ჯაველიძე

„ავაჰმე, ჩემო მამულო“ (თბილისი, 524 გვ.).

განხილულია დღევანდელობის უმწვავესი პრობლემა – გლობალიზაციისა და პლანეტარული იმპერიის შექმნის პროცესში როგორ უნდა შეინარჩუნოს ერმა თვითმყოფადობა და დამოუკიდებლობა. მონოგრაფიის მიზანია მსოფლიოს გლობალური კონტექსტის ჭრილში ისტორიული, პოლიტიკური, ეკონომიკური, ფსიქოლოგიური და სულიერი თვალთახედვით განიხილოს ადამიანის გადაგვარების, მისი ზნეობის, რწმენის დაცემის მიზეზები და გამოამხეუროს, თუ კონკრეტულად რას უქადის ქართულ სახელმწიფოს ე.წ. სამართლებრივი რეფორმა, მეცნიერებისა და განათლების, ხელოვნებისა და, საერთოდ, კულტურის მიზანმიმართული გარდაქმნა, ქართული ტრადიციების უგულვებლყოფა და მართლმადიდებლობის წინააღმდეგ ლატენტური ბრძოლა, ხან-გამოშვებით რომ მწვავედ იჩენს თავს.

ბ) სახელმძღვანელოები

აკად.წევრ-კორ. რ.გორდეზიანი

„კლასიკური ფილოლოგიის შესავალი“ (თანაავტორობით; მეორე შევსებული გამოცემა. სახელმძღვანელო უნივერსიტეტებისათვის, 331 გვ.).

გ) სტატიები

აკად. თ.ყაუხჩიშვილი

„ახლად აღმოჩენილი ბერძნული წარწერა საქართველოდან“ (საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის მოამბე, ტ. 175, №1, 180-183).

აკად.წევრ-კორ. ზ.ალექსიძე

1) „სიყვარულსა ბერძენთასა ნუ დაუტყვებდით“ (კრებული, „აკად. მარიკა ლორთქიფანიძე – 85“).

ქართულ წყაროებზე დაყრდნობით ნაჩვენებია ძველი საქართველოს დასავლური ორიენტაცია, რისი სიმ-

ბოლური გამოხატულებაც იყო ვახტანგ გორგასლის ანდერძი.

2) „კავკასიის ალბანეთის მწერლობის ძეგლის აღმოჩენა და გაშიფვრა“ (საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის მოამბე, ტ. 175, №1, 161-167).

ნაშრომში აღწერილია სინას მთაზე აღმოჩენილი ალბანური ტექსტის იდენტიფიკაციისა და გაშიფვრის მეთოდები და პროცესი.

3) „როგორ იწყებოდა სინური აღმოჩენები“ (კრებული „საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს“, თბილისი).

შრომაში ნაჩვენებია საქართველოს პატრიარქის, ილია II ღვაწლი სინას მთაზე ქართული ხელნაწერების ახალი კოლექციის დადასტურებაში, მათი შემსწავლელი ექსპედიციების მოწყობასა და სამეცნიერო (ქართული, ბერძნული, ინგლისური) კატალოგის გამოცემაში.

4) „უძველესი ქართულ-სომხური ფრაგმენტი ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის სომხურ ფონდში“ (კავკასიოლოგთა საერთაშორისო კონგრესის მასალები, თბილისი).

შესწავლილია ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის სომხურ ფონდში სომხური სახარების ქართულ-სომხური დამცავი რვეული. სომხური ხელნაწერის ფრაგმენტი (IX-X სს.) ასახავს სომხური ლექციონარის უძველეს ეტაპს. ქართული ფრაგმენტი (IX-X სს.) შეიცავს ასევე სახარების (ღუკას თავი) პროტოგულგატური თარგმანის უცნობი რედაქციის ფრაგმენტს.

აკად.წევრ-კორ. რ.გორდეზიანი

„აიეტის ქვეყანა ჰომეროსის ტრადიციაში“ („ფაზისი“, 2 ტომად, საერთაშორისო კონფერენცია „არგონავტიკა და მსოფლიო კულტურა“, თბილისი).

სტატიაში წარმოდგენილია არგუმენტები იმის დასამტკიცებლად, რომ უკვე ჰომეროსის ტრადიციაში აიეტის ქვეყანა კოლხიდაში მოიაზრება.

აკად.წევრ-კორ. გ.კვარაცხელია

1) „ნორმალიზაციისა და კოდიფიკაციის პროცესთა ტიპოლოგია“ (წიგნში: „ქართული სალიტერატურო ენის საკითხები: ისტორია და თანამედროვე მდგომარეობა“, პირველი კრებული, თბილისი, 60-66).

განხილულია სხვადასხვა სალიტერატურო ენის ნორმალიზაციის საკითხები, რომლებიც ავლენენ ტიპოლოგიურ ურთიერთმსგავსებას.

2) „არსებობს თუ არა ქართველური ენები“ (პოლემიკა) (წიგნში: „ქართველური ენები და დიალექტები“, თბილისი, 12-14).

3) „სიყვარულითა და პროფესიონალიზმით“ (რეცენზია ვ.ხაზალიას წიგნზე „ჩემი პირველი რვეულები ფრანგულ ენაში“, პარიზი-თბილისი 1961-2004 წწ.) (გელათის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი, №5, 54-58).

4) „იგი ბრწყინავდა (აკად.ქ.ლომთათიძე)“ (გელათის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი, №10, 60-62).

აკად.წევრ-კორ. მ.შანიძე

1) „რუის-ურბნისის კრების დადგენილებათა ერთი დეტალი“ (გელათის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი, №3, თბილისი, 29-45).

დავითის ისტორიკოსისა და რუის-ურბნისის კრების ძეგლის წერის ანალიზის საფუძველზე შეტანილია შესწორება დავითის ისტორიკოსის ტექსტში. დადგენილია, რომ კრებას არ გამოუცხადებია საეკლესიო ანათემა განკვეთილი მღვდელმთავრებისათვის, რაც მნიშვნელოვანია დავითის სახელმწიფოებრივი პოლიტიკის განსასაზღვრავად.

2) „ქართული ხელნაწერები სინას მთაზე“ („ჯვარი ვახისა“, №1-2, 21-30).

მიმოხილულია წმ.ეკატერინეს მონასტრის ქართული კოლექცია, განსაკუთრებით ახალი (1975 წელს აღმოჩენილი). განსაზღვრულია მისი მნიშვნელობა მთლიანად ქართველოლოგიისათვის.

3) „ერთი სიტყვის განმარტება საბას ლექსიკონში“ (გელათის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი, №7,40-44).

იშვიათი სიტყვა „თოიჩი“ (აღქაჯი) საბას ლექსიკონში დამოწმებული კონტექსტის მიხედვით ამოღებულია ეფრემ მცირეს ფსალმუნთა თარგმანებიდან, რაც ავტორის აზრით ადასტურებს, რომ საბამ ეს თხზულება წყაროდ გამოიყენა.

4) „ერთი ადგილის გაგებისათვის თამარის მცირე ისტორიკოსის თხზულებაში“ (კრებული „მარიკა ლორთქიფანიძე – 85“, 82-86).

სტატიაში გასწორებულია ხელნაწერში დამახინჯებულიად მოცემული ფრაზა, რომელშიც სავარაუდოა დმერთის ეპითეტი.

აკად.წევრ-კორ. ე.ხინთიბიძე

„ვეფხისტყაოსნის“ უძველესი კვალი ევროპულ ლიტერატურაში (მივიწყებული წარსულის საიდუმლო)“ (ჟურნალი „ქართველოლოგია“, №14, ინგლისურ და ქართულ ენებზე).

ავტორის მიერ მიგნებულია, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ სიუჟეტი გამოიყენეს XVIII საუკუნის დასაწყისის ინგლისელმა დრამატურგებმა ბომონტმა და ფლეტჩერმა პიესაში „მეფე და არამეფე“.

აკად.წევრ-კორ. ე.ჯაველიძე

„რა ვარდმან მისი ყვავილი გაახმოს დაამტკნაროსა, იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბადნაროსა“ (გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“, №41, 30.XI.2007 წ., №42, 7.XII.2007 წ.).

ენისა და ლიტერატურის განყოფილების წევრები მონაწილეობდნენ სამეცნიერო-კვლევითი თემების დამუ-

შაგებაში (აკად.წევრ-კორ. ზ.ალექსიძე – 1 და აკად.წევრ-კორ. გ.კვარაცხელია – 2).

აკად.წევრ-კორ. რ.გორდეზიანი მოიპოვა 2 საზღვარგარეთული გრანტი.

განყოფილების წევრები მონაწილეობდნენ სამეცნიერო კონფერენციებისა და სიმპოზიუმების მუშაობაში. აკად.წევრ-კორ. გ.კვარაცხელია მონაწილეობდა არნ. ჩიქობავას ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ყოველწლიურ კონფერენციაში „არნ. ჩიქობავას საკითხავები“ (ქ.თბილისი), კავკასიოლოგთა პირველი საერთაშორისო კონგრესის მუშაობაში (ქ.თბილისი), აკად. ქ.ლომთათიძისადმი მიძღვნილ სამეცნიერო კონფერენციაში (ქ.თბილისი); აკად.წევრ-კორ. მ.შანიძე მონაწილეობდა საერთაშორისო სიმპოზიუმის – „ოთხთავისა და ფსალმუნის ტექსტოლოგიური კვლევა“ მუშაობაში. აკად.წევრ-კორ. ე.ხინთიბიძე მონაწილეობდა შუა საუკუნეების ფილოსოფიის XII საერთაშორისო კონგრესის (ქ.პალერმო, იტალია), საერთაშორისო სიმპოზიუმის – „ლიტერატურათმცოდნეობის თანამედროვე პრობლემები“ (ქ.თბილისი) და საერთაშორისო სიმპოზიუმის „ბიზანტინოლოგია საქართველოში“ (ქ.თბილისი) მუშაობაში.

ენისა და ლიტერატურის განყოფილების წევრებმა შექმნეს: აკად. მ.მერაბიშვილმა აკადემიკოს კონსტანტინე წერეთლის, კომპოზიტორ ვაჟა აზარაშვილის ქანდაკებები და თამარ მეფის ბარელიეფი, აკად.წევრ-კორ. გ.თოთიბაძემ – პოეტ-აკადემიკოს ანა კალანდაძის პორტრეტი.

აკად.წევრ-კორ. ზ.ალექსიძე არჩეულია მეცნიერების განვითარების ხელშემწყობი საერთაშორისო აკადემიის აკადემიკოსად (ქ.ნიუ-იორკი, აშშ), ხოლო აკად.წევრ-კორ. რ.გორდეზიანი – საბერძნეთის მწერალთა კავშირის საპატიო წევრად.